

Jan Kochanowski
Pieśni

Biblioteka źródeł Słownika polszczyzny XVI wieku

Repozytorium cyfrowe tekstów szesnastowiecznych (w jednolitej transliteracji zgodnej z *Zasadami wydawania tekstów staropolskich (projekt)*, Wrocław 1955) – red. P. Potoniec, K. Opaliński

Jan Kochanowski *Dzieła*

oprac. Aleksandra Ćwiklińska

ISBN 978-83-65832-90-0 (całość)

ISBN 978-83-65832-01-6

strona: st

1: **PIESNI**

2: **IANA**

3: **KOCHANOWSKIEGO**

4: **Księgi dwoie.**

5: grafika

6: Nikomu/ álbo ráczéy wżytkim swoie księgi

7: Dáię: by kto nie mniéwał (ftrách to bowiem

8: tęgi)

9: Ze zá to trzebá co dáć. wżyfcy dármo miéycie:

10: O Drukárzá nie mówię/ z tym fye zrozumieycie.

11: grafika

12: W Krákowie z Drukarnie Lázárzowéy.

13: Roku **M D Lxxxvj.**

strona: 1

1

1: **PIESNI IANA**

2: **KOCHANOWSKIGO**

3: **Księgi piérwśzé.**

4: **Piesn I.**

5: **Intactis opulentior.**

6: **B**Yś wżyftko złoto pośiadł/ które powiádaią

7: Gdzieś dáleko Gryfowie/ y mrówki kopaią:

8: Byś páłace rozwodził nie tylko ná ziemi/

9: Lecz y morzá kámienmi zábudował fwemi.

10: Iefli diámentowé goździe mus ma w ręku/

11: Któremi natwárdźzého vmié pożycz fęku:

12: Ani ty wyfwobodźifz fercá z ciężkiéy trwogi/

13: Ani z okrutnéy śmierci śideł wyrwiefz nogi.

- 14: Lepięy polnych Tátarów dawny zwyczaj niešie/
15: V których káždy fwóy dóm woži ná kolešie:
16: Lepšzého rządu Getę grubi vzywáią/
17: Gdzie niwy niemierzóné wolné zbozá dáią.
18: Tám niewinna mácochá/ dżiatek piérwżéy żony
19: Sirót nędznych przełtrżega wczáfu z káždéy łrony:
20: Ani z wielkim połágiem mężá rządži/ áni
21: Nádzieie kładzie w głádkim miłofniku páni.
22: Wielki połag rodziców połtępki vczćiwe/
23: A ktemu obyczáie łkrómné/ y wftydliwé/
24: Wyłtępných tám nie ćierpią: lecz/ kto bęđdzie krzywy/
25: Niech fye wierći/ iáko chce/ nie zołtanie żywy.

A ij

O ktokol=

strona: 2

2

Pieśni I. Kochánowfkiego

- 1: O ktokolwiek bęđdzie chćiał mordy niecnotliwé/
2: Y domowé okróćić náiazdy krwi chćiwé/
3: Iełli prágnie oyczyzny oycem być názwany/
4: Y tymże ná wyłokich kolumnach pińány:
5: Niech obieździć fwą wolą śmie nieokróconą:
6: A iego łprawy przyłżłé wieki więc wlpómioną.
7: Pónieważ cnoćie żywéy my źli nie życzemy/
8: Aż gdy nam z oczu zniknie/ tóz iéy żałuiemy.
9: Co po tych łkargach próznych? iełli ná wyłtępy
10: Przez łpary/ iáko mówią/ pátrza vrząd tępy.
11: Po co łtátut/ y práwá chwálebné łtawiamy?
12: Iełli fye obyczáiów dobrych nie trzymamy.
13: Nie odłtráłżą zbytecznym ogniem zaráżóné
14: Kupcá kráie chćiwého: áni przełádzóné
15: Mrozem gwałtownym polá: Zeglarze bywáli

- 16: Wszyftek świat iako wielki kołem obiechali.
17: Vbóftwo/ háńbá wielka/ każe człowiekowi
18: Czynić/ y cierpieć wszyfcko: iuz on y wtydowi
19: Mir dawno wypowiedział/ y cności niedbály
20: Poświęconéy nie myśli doftępować fkály.
21: Albo my do fpólného fkárbu/ gdzie życzliwa
22: Ludzka pochwałá/ y głos pofpolity wzywa:
23: Albo w morze/ przyczynę wśzech niefczęśliwości/
24: Perły/ złoto/ y wielkiéy kámienie drogości
25: Zárzućmy: iefli grzechów záluim ftátecznie
26: Y niepráwości swoich. potrzebá kóniecznie
27: Złéy napiérwżé początki żądze wykorzenić/
28: A dziéłem prácowitfzym piefczotę odmienić.
29: Nie vmié fyn fzláchecki ná kón wśiéść: y w łowy
30: Ná dziki żwierz z ołczepem iáchác niegotowy:
31: Lepiéy kuflá fwiadómy/ álbo kart pińanych/
32: Każefzli dáć y koftek práwem zákazanych.

Więc oy=

strona: 3

Księgi piérwżé.

3

- 1: Więc oyćiec krzywo przyfiągł/ wydárł fąfiádowi/
2: Gotuiąc niegodnému fpadek potomkowi:
3: Y przybywać mu rzkomo/ ále niewiém czemu
4: Závždy ná czymści fchodzi pánftwu niefporemu.

5: **Piesn II.**

- 6: **S** Erce roście pátrząc ná té czály:
7: Máło przed tym gołe były láfy.
8: Sniég ná ziemi wyszézý łokciá leżał/
9: A po rzékách wóz náciężfzy zbieżał.

- 10: Teraz drzewá liście ná fye wzięły:
11: Polné łąki pięknie zákwitnęły:
12: Lody zefzly [!] / á po czyftéy wodzie
13: Idą ftátki/ y ćiofáne łodzie.
14: Teraz práwie świat fye wżyftek śmieie/
15: Zbożá wftály/ wiátr zachodny wieie:
16: Ptacy łobie gniazdá omyśláią/
17: A przededniem fpiéwác poczynáią.
18: Ale to grunt wefela práwégo/
19: Kiedy człówiek funnienia całégo/
20: Ani czuie w łercu żadnéy wády:
21: Przéczy fye miał wftydác fwoiéy rády.
22: Temu winá nie trzebá przyléwác/
23: Ani grác ná lutni/ áni fpiéwác:
24: Będzie wefól byś chciał y o wodzie/
25: Bo fye czuie práwie ná łwobodzie.
26: Ale kogo gryżie mól zákryty/
27: Nie idzie mu w łmák obiad obfity:
28: Zadna go pieśń/ zadny głos nie ruży/
29: Wżyfťko idzie ná wiátr mimo wzy.

A iij

Dobrą

strona: 4

4

Pieśni I. Kochánowfkiégo

- 1: Dobra myśli/ którój nie przywabi/
2: Choć kto ściány drogo wiedwabi:
3: Niegardz moim chłódnikiem chróściánym/
4: A bądź zemną ztrzeżwym/ y z pijánym.

5: **Piesn III.**

- 6: **D** Zbanie móy/ piány/
2

- 7: Dzbanie poléwány/
8: Bądź płacz/ bądź żarty/ bądź gorące woyny/
9: Bądź miłość nieśiefz/ álbo fen łpokoyny:
10: Iákokolwiek zwano
11: Wino/ co w cię lano/
12: Przymkni łye do nas/ á day łye náchylic:
13: Chciałbym twym dárem gości łwych pośilic.
14: Y ten cię nie minie/
15: Choć kto mądrym łynie:
16: Pijáli przed tym y Philozophowie/
17: A przedsię mieli łpełná rozum w głowie.
18: Ty zmiękczyłz káżdęgo
19: Naftátecznieyłzęgo:
20: Ty mądrych łpráwy/ y táiemną ráde
21: Ná świat wydawałz przez twą cichą zdráde.
22: Ty ciełzyłz nádzieią
23: Sercá/ które mdleią:
24: Ty vbogiemu przypráwuiełz rogi/
25: Ze mu áni król/ áni hetman łrogi.
26: Trzymay łye ná mocy/
27: Bo cię cáłęy nocy
28: Z rąk niewypuścim/ áż dzień iáko trzebá
29: Gwiazdy rospędzi co do iednéy zniebá. ∴

Pieśń

strona: 5

Księgi piérwłze.

5

1: **Piesn IIII:**

- 2: **Z** Lota to łtrzała/ y króm włzęgo iádu byłá/
3: Którá mię niepochybna miłość vgodziłá.

- 4: Bo ia w łwym miłowaniu trofki nie náyduię/
5: Owłzem rádość ná fercu niewymowną czuię.
6: Nie to niewola służyć: ále służyć tému/
7: Kto twych poślug niewdzięczen/ to fye nawiętszému
8: Niefczęściu równa: tobie dzięki bądź/ miłości/
9: Iżeś mię vchowála tákowéy záłości.
10: Ma to twarz twoia/ Pánno wżech pięknieyfa w łobie/
11: Zę człowiek rad y nierad muśi służyć tobie.
12: Ale to záś nioła twé święté obyczáie/
13: Zeby kto mógl być wolen/ ráczéy ci fye dáie.
14: Chciałbym ták być fczęliwy/ y życzyłbym łobie/
15: Abych iuż tę ná wieki łáfkę znał po tobie:
16: A boday tá wdzięczna twarz odmiány nie znála/
17: Byś dobrze y Sybillę láty przerównála.

18: **Piesn V.**

- 19: **K** Tó ma łwégo chlebá
20: Ilé człeku trzebá/
21: Może nic niedbác o wielkié dochody/
22: O wsi/ o miáftá/ y wyłokié grody.
23: To pan zdaniem moim/
24: Kto przeftał ná swoim:
25: Kto więcý łzuka/ iáwnie to znác dáie
26: Sam ná fye/ że mu iefcze niedoŃtaie.

Siła

strona: 6

6

Pieśni I. Kochánowfkiego

- 1: Siła pośiadł włości
2: Kto wiął chciwości:
3: Trudniéy to przydzie/ niż Turki zhołdowác/

- 4: Albo waleczné Tátáry woiować.
5: Mocą wielé świátá
6: Wziął zá krótkié látá
7: Król Mácedonłki: lecz mu łye ták zdáło:
8: Ze nan lámégo świát był ieden máło.
9: Coż pomoże zbroiá/
10: Albo władza twoiá?
11: Sercá niezłęczą żadné złotogłowy/
12: Zadny łkarb trołki nie wybije z głowy.
13: Więc śmierć nieuzyta/
14: Tá zá gárdło chwyta
15: Bogáté pány/ iáko prołté łługi/
16: Ani zborguie/ byś wyciągnął długi.
17: Lecz predsię człowiecza
18: Włzyłtká o tym piecza/
19: Aby ku złotu złotá przybywáło:
20: Bo by nawięcý/ łákomému máło.
21: Włzyłtko to zołtánie
22: Po twéy śmierci/ pánie:
23: A cóś ty zebrał przez ten czás łákómie/
24: To łye zołtoi niewiem w czyim dómie.
25: Sklep ten niedobyty
26: Puści prętko nity.
27: A winem/ co łye ty fráłuielz o nie/
28: Będzcie zámaczał potómek twóy konie.

29: **Piesn VI.**

Acz mię

strona: 7

Księgi piérwłzé.

7

- 1: **A**CZ mię twa drógá/ miła/ bárzo boli/
2: Niechcę cię trzymać przeciw twoiéy woli:
3: Z méy ftrony boday wśzyftko dobré miála/
4: Kędy fye kolwiek będziesz obracála.
5: Lecz lámá widziłz/ iákié wiátry wftáią/
6: Iákié po niebie chmury fye miéłzáią.
7: Ia wiem/ co vmié morze/ y fzałony
8: Wicher ná wody fłoné vniešiony.
9: Niech zóny frogich pohánców/ y dzieci
10: Doświadczą/ iákim pędem wicher leci/
11: Morze miéłzáiąc: huczą frogie wály/
12: A brzézne w gruncie wzdrygáią fye fkały.
13: Ták ci fye biédnéy Europie doftáło:
14: Ieno że wołu chciála przyšieść máło:
15: Bo fye znenaglá przymknął z nią ku wodzie/
16: Potym iák płynie ták płynie bez łodzie.
17: A tá dopiéro złęklá fye niebogá/
18: Gdzie poyrzy zewfząd morze/ zewfząd trwogá.
19: Brzegu niewidác/ przewoźnik nie pewny/
20: Strách ferce wiął á w oczu płáč rzewny.
21: A gdy do fławnéy Kréty przyplynęła/
22: Z wielkéy telknice włofy tágác ięła.
23: Skárząc fye z płáčzem: Oycze mój łáfkáwy/
24: Któregom zbyła prze mé głupié fpráwy.
25: Com ia tu miála czynić w téy kráinie?
26: Máło ieft iedná śmierć pánienskiéy winie.
27: Ale ná iáwifz płáčzę fwéy lekkości?
28: Czy mię pokuła ludzi króm winności?
29: Która przez wrotá kościáne wychodzi/

- 30: A ná człowieká łny dziwne przywodzi.
31: Lepiéy li było przez morze łye płáwić/
32: Czy nád połnémi kwiatkami łye báwić?

B

By mi

strona: 8

8

Pieśni I. Kochánowłkiégo

- 1: By mi łye teraz dostał iáko w ręce
2: On wól bezecny/ byłby w tákiy męce/
3: Zeby mu zełbá muśiáły łpásć rogi/
4: Choćiáz był v mnie niedawno ták drogi.
5: Nie miáám włtydu dóm łwóy opułczáiąc/
6: Y teraz niémam śmierci odkłádáiąc:
7: Boże mój/ iefli łyłzyłz prósbę moię/
8: Niechay dziś nágo w pośrzodku lwów łtoię.
9: Pierwéy niż pleśnią piękna twarz przypádnie/
10: Y zupełnému ciáłu krałá łpádnie:
11: Niechay mię wilcy požrą w téy głádkości/
12: A po pułtyniach rozniolą mé kości.
13: Nikczemna dziewczko/ oyćiec ci przyćifka/
14: Czemu nie vmrzefz? łtrzymá cię tá niłka
15: Iedliná/ y pás zániesiony wcale:
16: A ieflic miłsza śmierć ná ołtréy łkále/
17: Day łye w moc wiátróm/ á łkocz z góry śmieie:
18: Niżbyś woláłá siedziéc v kądziéle
19: Królewłka dziewczká/ y być w ręce dáná
20: Srogiéy pogánce/ winná bywłzy páná.

21: **Piesn VII.**

- 22: **T** Rudna rádá w téy mierze/ przyidzie łye roziechác/
23: A przez ten czás wefela/ y lutnie zániechác:

- 24: Włzyłtká moiá dobra myśl z tobą precz odchodzi/
25: A z tego mię więzienia nikt nie wyfwobodzi/
26: Dokąd cię zaś nie vyrzrę/ páni włzech pięknieyfa/
27: Co ich kolwiek przyniołła chwilá teráznieyfa.
28: Iuż mi z myśli wypadły té obecne twarzy:
29: Twoje nadobné lice ieft podobné zarzy:

Która

strona: 9

Księgi piérwzé.

9

- 1: Która nád wielkim morzem ráno fyé czérwieni/
2: A zniénaglá ciemności nocné w światłość mieni:
3: Przed nią gwiazdy drobnieyfé po iednéy znikáią/
4: Y ták iuż przyzłéy nocy nieznácznie czekáią.
5: Tákaś ty w oczu moich: fczęśliwa to drogá/
6: Po którój chodźić będzie ták vdátna nogá:
7: Zayrzrę wam gęfte láfy y wyfokie skáły/
8: Ze przedemną będziecie táká roskofz miály:
9: Vłylyzicie wdzięczny głos/ y przyjemné słowá/
10: Po których łobie telkni biédna moiá głowá.
11: Lubéłz moje wefelé/ lubéłz mé biésiády:
12: Mnie podobno iuż prózno fzukác infzék rady/
13: Ieno łmutného łercá podpiérác nádzieią:
14: W nádzieię ludzie orzą/ y w nádzieię sieią.
15: A ty ták frogą nie bądź áni mię tym karzy/
16: Bych długo niemiał widźić twoiék twarzy.

17: **Piesn VIII.**

- 18: **G** Dzieśkolwiek ieft/ Bożec pošli dobrą godzinę:
19: Iáciem twój był/ iáko żywo/ y twoim zginę.
20: Ták to Bóg przeyzrał od wieku: á nie záłuię/

- 21: Bo w tobie więcéy niż we ftu infzych náyduię.
22: Nie tylkoś nád infzé głádfzą fye vrodziła/
23: Aleś y zwyczajmi twarzy nic nie zelżyła:
24: A iáko wdzięcznie fzmárákiem złoto fye dwoi:
25: Ták téy fzláchetnéy duży w tym cíele przyftoi.
26: Szczęśliwy ia człowiek/ bych mógl ták vżyć tego/
27: Iákobych fye nie omylił/ co ieft lepszégo:
28: Lecz iáko ná błędym morzu/ nie tám gdzie chcémy/
29: Ale gdzie nas wiátry niofą/ płynąc muśiémy.

B ij

Iednák

strona: 10

10

Pieśni I. Kochánowfkiégo

- 1: Iednák álbo miłość zmyśla fny/ fámá fobie/
2: Albo y ty niechcefz/ bych miał zwętpić o tobie.
3: Tá nádzieia świat mi fłodzi: á bych ináčéy
4: Doznác miał (vchoway pánie) vmárłbym ráczéy.

5: **Piesn IX.**

- 6: Hcemy fobie być radzi?
7: Rołkaż pánie czeládzi/
8: Niechay ná ftól dobrégo winá przynałzáia/
9: A przy tym w złoté gęśli/ álbo w lutnią gráią.
10: Kto ták mądry że zgádnie/
11: Co nan iutro przypádnie?
12: Sam Bóg wié przyfzłé rzeczy/ á śmieie fye zniebá/
13: Kiedy fye człowiek trofcze więcéy niżli trzebá/
14: Száfuy gotowym bącznie:
15: Oftátek/ iáko zącznie/
16: Ták fortuná niech kona: raczyli łáfkáwie/
17: Raczyli téż ináčéy: my fiedziém w iéy práwie.

- 18: V fortuny to łnádnie/
19: Ze kto ftoiać vpádnie:
20: A który był dopiéro v niéy pod nogámi/
21: Pátrzayże go pochwili/ á ón gárdzi námi.
22: Wszyftko fye dziwnie plećie
23: Ná tym tu biédnym świećie:
24: A ktoby chciał rozumem wszyftkiégo dochodzić/
25: Y zginie/ á nie będzie vmiál w to vgodzić.
26: Prózno ma mieć ná pieczy
27: Smiertelné wieczné rzeczy:
28: Dofyc ná tym kiedy wié/ że go to nie minie/
29: Co z przezyźrzenia pánskiégo od wieku mu pływne.

A nigdy

strona: 11

Księgi piérwżé.

11

- 1: A nigdy nie zúblądzi/
2: Kto ták vmyfl nárządzi/
3: Iákoby vmiál łczęścié/ y niełczęścié znośić/
4: Tému mężnie wytrzymáć/ w owym fye nie wznośić.
5: Chwałę łczęścié ftáteczné:
6: Niechceli téż być wieczné:
7: Spułczę com wźiał/ á w cnotę włafną fye ogárnę/
8: Y vczćiwéy chudoby bez połágu pragnę.
9: Nieumiém ia/ gdy w żagle
10: Vderzą wiátry nagle/
11: Krzyżem pádác/ y świętych przenáydowác dáry/
12: Aby łakoméy wodzie Tureckie towáry
13: Bogáctwá nie przydály/
14: Wpadwży gdzie między łkály:
15: Tám ia bełpiecznym łercem/ y pełen otuchy

16: W równy fuście popłynę przez morłkie rozruchy.

17: **Piesn X.**

18: **K** To mi dał fkrzydła/ kto mię odział pióry/

19: Y tak wyfoko poftawił/ że zgóry

20: Wzysftek fwiát widzę/ á lam iáko trzebá

21: Tykam fye niebá?

22: Toli ieft ogień ón nieugáfzony

23: Złotého słóncá/ które niefkónczony

24: Biég bieząc wrotné od początku fwiátá

25: Prowadzi látá?

26: Toli ieft ón krąg odmiennéy fwiátłóści/

27: Wódz gwiazd różlicznych/ y fprawcá żyzności?

28: Słyszę głos wdzięczny: prze Bóg/ á ná iáwi/

29: Czy mię fen báwi?

B iij

Tu wi=

strona: 12

12

Pieśni I. Kochánowfkiego

1: Tu widzę/ áni ciemné mgły dochodzą/

2: Ani śniég/ áni zimné grády fzkodzą:

3: Wieczna pogodá/ dzien ná wzyfłtki ftrony

4: Trwa niefkónczony.

5: Godné páłace twoiéy wielmożności/

6: Pánie/ á iákiéy cnotá doftoyności/

7: Widzę ná oko: bowiem wedle ciebie

8: Ma mieyfce w niebie.

9: Ktoby cię nieznał/ Lechu Słowiáninie/

10: Którys napiérwéy/ zásiadł w téy kráinie/

11: Y opánował męftwem fwoim mocné

12: Brzegi północné.

- 13: Kroká pátrz/ iáko siedząc ták wyfoko/
14: Przedię ku miástu fwému fklánia oko:
15: Wándę wydawa vbiór: bo z poftáwy
16: Zda fye mąż práwy.
17: Tu y fortélny Przemyśl ieft wnieśióny/
18: Y ten/ co dostał trefunkiem koróny/
19: Doórzawfzy zdrády/ gdzie kón prędkonogi
20: Bięgl zawód drogi.
21: Bóg fałfzu niechce: á iáko miłue
22: Spráwiedliwégo/ Piaft y dziś to czuie:
23: Bo miefzka w niebie/ á iego cné plemię
24: Rządziło ziemię.
25: Zemowit ftoi wedla oycá práwie
26: Z drugiémi równo: ty wyszézý Miecláwie/
27: Którégo fpráwą Chrześcijánfki zakón
28: Podan Polakóm.
29: Tuż po nim widzę męzné Bolesłáwy/
30: Prze których dzielność/ y ftáteczné fpráwy/
31: Polkák fzeroko fwych gránic pómknęłá/
32: Y fercé wzięłá.

W téy

strona: 13

Księgi piérwzé.

13

- 1: Wtęzye ieft liczbie ón zakonnik święty/
2: Z cięniów klaftornych ná królestwo wzięty.
3: Są dwa Lefczkowie: ieft król wzroftem máły/
4: Ale mąż śmiály.
5: Widzę Iágełłá/ y dwu Kázimiérzu/
6: Dobrych ták w boiu/ iáko y w przymiérzu:
7: Widzę y ciebie gwiazdzie równym práwie/

- 8: Cny Władysławie.
9: To też iest Olbrácht/ król fercá wielkiego:
10: Tuż z Alexándrem Sygmunt: zá którego
11: Polká zákwitlá/ á po długim boiu
12: Wytchlá w pokoiu.
13: Szlachtetné duŕze/ które fwéy dzielności/
14: Macie zaplátę niebieskie rádości:
15: Zyczące oyczyźnie/ áby wam rodziła
16: Podobnych síła.
17: A tén co po was dziś pánstwo spráwuie/
18: Niechay fortunie/ y zdrów nam pánuie:
19: A zwierzóného nie wzdawa opieku
20: Aż pełen wieku.

21: **Piesn XI.**

- 22: **S** Troniŕz przedemną Néto nietykána/
23: By więc árneczká/ kiedy obłákána
24: Mácierze ŕzuka po górách wtrónnych/
25: Nie bez boiáźni/ y postráchów plónnych.
26: Bo by fye namniéy ná drzewie wzieżyły
27: Powiéwné listki: by namniéy rufzyły
28: Iáfczórki krzakiem/ tá fye duŕzá złéknie/
29: Aż od boiaźni ná ziemi przykléknie.

Lecz

strona: 14

14

Pieśni I. Kochánowŕkiego

- 1: Lecz ia nie iáko niedźwiédź/ álbo mściwa
2: Myślę cię drápác lwicá popędliwa:
3: Przeŕtan też kiedy zá mácierzą chodźić/
4: Iuż fye ty moŕeŕz męŕzowi przygodźić.

5: **Piesn XII.**

- 6: **M**Viżę wyznać/ bo fye iuż niemáľz ná co chowác.
- 7: Nigdy bych był nie wierzył/ bych ták miał żáłowác/
8: Tego zwáľczá/ co nigdy mym wáľnym nie było:
9: Poprawdzie mi nie práwie źle ferce tuľzyło.
10: Aleciem bárzo nagle wypadł z téy náďzieie/
11: A moiéy fye przygodzie nieprzyiaćiel śmieie.
12: Kto drugi ma bez prace/ o co fnadź dbał máło/
13: A mnie zá mé łtáránié złé łczęścié potkáło.
14: Samem fwą wáľną tę winnicę groďził/
15: Aby iéy był áni źwierź/ áni źły ptak łzkodźił.
16: Poléwałem/ żeby iéy łłónce nie łufzyło/
17: Nákrzywałem/ żeby iéy źimno nie mroźiło.
18: A kiedy mię nalepfze miáły podkác gody/
19: Niewiém co zá źły człowiek oberwał iągody.
20: Y vzywa z rołkoľzą/ czego dołtał łnádnie/
21: A mnie pátrząc ieno fye ferce nie rozpádnie.
22: Bodayże nie przechował/ á boday poleżał:
23: Niewiém iáko mię do grón ták piékných vbieżał.
24: Ia łobie ták dobrych lat doczekác nie tuľzę:
25: Podobno/ iáko niedźwiédź/ łpę łizác muľę.

26: **Piesn XIII.**

O piéķna

strona: 15

Księgi piérwłże.

15

- 1: **O** Piéķna nocy nád zwyczaj tych czáľów/
2: Pátrź ná nas iáľno w pośrząd tych tu łáľów:
3: Gdzie/ iáko pćzoły/ w koło łwego páná
4: Straż dźierzém/ niećac ognié aż do ráná.

- 5: BOday szczęśliwie tę drogę odprawił/
6: Y wżyftko wedle myśli fwoiéy fprawił/
7: Pan świętobliwy: któremu nie miałá
8: Polfká w dobroći równia/ iáko wftála.
9: Y iuz nam ma być ten pohániec frogi/
10: Który niedawno podał nam pod nogi/
11: Kiedy Stárodub z gruntu wyłádzony
12: Pod miecz okrutny lud wydał zwierzony.
13: Albo gdy pychá nie mogła pokorze
14: Wytrzymać ftufu/ á w głębokie morze
15: Krwáwy Niepr płynął/ miecąc ná óftrowy
16: Mofkiewfkie łupy/ y pobité głowy.
17: Prze Bóg/ tychżefmy oyców dzieći? czyli
18: W tak krótkim wiekuŃmy fye wyrodzili.
19: Święty pokoju/ tę małz wadę w łobie/
20: Ze ludzie rádži zgnuśnieią przy tobie.
21: Więcýci śrébrá/ y złotá dziś mamy/
22: Więcý półmifków ná ftoły dawamy:
23: Co potym? kiedy fiedziém iák ná ledzie?
24: A gránic ná nas ládá kto wiedzie.

25: **Piesn XIII.**

- 26: **P** Atrzay iáko śnieg po górach fye bieli/
27: Wiátry z pułnocy wftáią/
28: Ieżiorá fye śćináią/
29: Zorawie czuiąc źimę/ precz lećieli.

C

Nam

strona: 16

16

Pieśni I. Kochánowfkiego

- 1: Nam nielza iedno pátrzać téz fwé rzeczy/

- 2: Niechay drew do kominá/
3: Ná ftól przynofzą winá/
4: Oftátek niechay Bóg ma ná fwéy pieczy.
5: Przypadków dálżych żaden z nas nie zgádnie:
6: Y prózno myślic o tym:
7: Co známi będzie potym:
8: W godzinie wżyftko Bóg wywróci fnádnie.
9: Krótki wiek długiéy nádzieie nie lubi.
10: Niechay niefchodzi cáło
11: Coć fye do rąk doftáło:
12: Zá to co ma być/ żadenći nie ślubi.
13: Ielenióm nowe rogi wyraftáią:
14: Nam gdy raz młodość minie/
15: Iuż ná wieki wiekóm ginie/
16: A zówždy gorżé látá przypadáią.

17: **Piesn XV.**

- 18: 2 N Ie zá ftárániém/ áni prze mą fpráwę/
19: Miła/ po tobie znam taką poftáwę:
20: Szukay iáko chcesz nie naydziefz przyczyny/
21: Chybá żeć milży podobno kto iny.
22: A ia co mam rzéc? niehcę fye przećiwić:
23: Temu fye iedno nie mogę wydźziwić/
24: Z kąd tę nieftałość biaległowy máią/
25: Ze fye/ iáko wiátr letni/ odmieniáią.
26: Nie dawné czáfy/ gdy mię poczytano
27: W liczbę fortunnych/ y zá tego miano/
28: Który mógl wżyftko otrzymác v ciebie/
29: A mnie fye zdáło/ zem był wżyftek w niebie.

strona: 17

Księgi piérwzé.

17

- 1: Dżiś inné wiátry przeciwko mnie wieią/
- 2: Stráciłém wżyftko zaráz y z nádzieią:
- 3: Nie wiem co mię zá Wiédźmá ofypáłá/
- 4: Y lichem zdrádných fłów vczárowáłá.
- 5: Niechci fye/ miła/ wżyftko dobré wodzi/
- 6: Z kimkolwiek przestác twoie serce godzi:
- 7: Ale rozeznác vmiéy przyaciéłá/
- 8: A trudno naléśc małz iednégo z wielá.
- 9: Nie dufay temu/ kto gładkość miłuié/
- 10: Bo ten ná fłábym gruncie fye buduie:
- 11: Słonce iednáko y pádnie y wřhodzi/
- 12: Nam záwždy z láty cokolwiek odchodzi.
- 13: A gdy czás przydzie oftátniéy potrzebie/
- 14: Ledwé fye naydzie/ kto ciáło pogrzebie:
- 15: Tákim ia chcę być przyaciélem tobie:
- 16: Lecz wolę/ że ty płáczefz ná moim grobie.

17: **Piesn XVI.**

- 18: **K**rólom moc ná poddáné/ y zwiérchność dáná/
- 19: A Królowie záś máiá nád łobá páná/
- 20: Który wżyftkiemu świátu łam rołkázuie/
- 21: Ná ziemi/ y ná niebie wiecznie króluie.
- 22: Nie wżyfcy z iednym fczęściém ná świat fye rodzą/
- 23: Széřyé iedni/ niż drudzy/ fwe płoty grodzą:
- 24: Ten ma wielé nád infzé w zacności domu/
- 25: Ten dobrá fławá nieda naprzód nikomu:
- 26: Zá tym przyaciól więcéy: śmierć fprawiedliwa/
- 27: Iednákiégo ná wżyftki práwá vżywa.

28: Kto bądź/ ten bądź/ ná kogo lós naprzód pádnie/

29: Ták Páná/ iáko łługe/ poima fnádnie.

C ij

Komu

strona: 18

18

Pieśni I. Kochánowfkiégo

1: Komu zówždy nád łzyią wiśi miecz goły/

2: Nie vczynią mu łmáku przypráwné łtoły:

3: Nie pomoże mu do łnu łłodkie śpiéwánie:

4: Sen v proftaków przyymie y złé poślánié.

5: Kto fwą chciwość ná tym co dołyć miárkuie/

6: Tego áni burzliwe morze fráfuie/

7: Ani ciężki grad/ áni złé vrodzáie

8: Kiedy drzewo to ciepłu/ to zimnu łáie.

9: Delphinowie fwé morzá ścieśnióné czuią/

10: Bowiém iuz y ná wodźie zamki buduią:

11: Włzyftká łye do roboty czeladź rzuciłá/

12: Y łam Pan: bo mu łye iuz źiemiá łprzykrzyłá.

13: Ale boiaźn/ y grozá páná prowadzą/

14: Y z wyłokich páłáców pchác łye nie dádzą:

15: Ná okrętli budowny/ na kónli wśiędzie/

16: Trofká w okręcie/ trofká zá śiodłem będzie.

17: A iefli áni mármór łerdecznéy rány/

18: Ani vlżą iedwabiem obité ściány/

19: Przéc mam zayźrzéc kółtownych páłáców komu/

20: A nie ráczéy w łwym miełzkác oyczyłtym domu?

21: **Piesn XVII.**

22: **S**łónce iuz pádło/ ciemna noc nádchodźi/

23: Niewiém co zá głós vłzu mych dochodźi:

24: Poftoię máło/ á dowiém łye pewnie/

- 25: Dla czego płącze tá páni ták rzewnie.
26: Iuż to dziefiąté láto niebo toczy/
27: Iáko mé smutné záfwsze płączą oczy:
28: A dokąd mi fye miły mój nie wróci/
29: Zaden ná świecie trofki méy nie fkróci.

Iuż

strona: 19

Księgi piérwzé.

19

- 1: Iuż wśzyfcy inży nárad przyiecháli/
2: Którzy niefczeńny Troie dobywáli:
3: Iam tylko lámá bez mężá zoftála/
4: Sroga fortuná tá mi go záyżrzála.
5: Boday był w ten czás/ gdy do Spárty płynął/
6: Ten cudzołóznik ná morzu záginął:
7: Vízłábych była téy ciężkiéy záłości/
8: Przed którą práwie fchną dziś moje kości.
9: Iáko ptak/ kiedy towárzyfzá zbędzie/
10: Nigdy ná rózdze zielónéy nie siędzie/
11: A między bóry/ y puftémi láfy/
12: Sam ieden lata po fwe wśzyftkié czáfy.
13: Táki niefczeńna w iego niebytmości/
14: Mużę być záfwszy w trofće/ y w záłości:
15: Chrónię fye ludzi lámá niewiém czemu:
16: Rádám gdy świádká nie mam płáczu fwemu.
17: Bałam fye záfwszy póki woyná trwála/
18: Alem wždy o nim niebogá ftyfzáła:
19: Teraz niewiedzieć gdzie po świecie błádzi/
20: A wierné ferce záfwsze gorzéry fądzi
21: Trofczą mié smutną frogié morfkié wody/
22: Trofczą mié wiátry/ y złé niepogody;

- 23: Troścze mię wżyftko cokolwiek być może:
24: Tobie go ia tám poruczam/ mój Boże.
25: Y to mi czáfem ná myśl więc przychodzi/
26: (Bo łácno gdy chce niefczęścié vgodzi)
27: Ze moie serce prózno fye fráfuie/
28: A ón podobno gdzie indziéy miłue.
29: Zlec by mi plácił moie życzliwości/
30: Bych miála doznác tákiéy niewdzięczności:
31: Bodaybych piérwéy ofátanie fkonála/
32: Niżli nowiny tákiéy doczekála.

C iij

Aleć

strona: 20

20

Pieśni I. Kochánowfkiégo

- 1: Aleć ia dufam iego fczéréy cnoćie/
2: Ze mię nie będzie chćiał mieć w tym kłopoćie:
3: Będzie pámiętał/ y ftátecznie chował
4: Miłość/ y wiaré/ którą mi ślubował.
5: Všilné wiátry/ co morzem władaćie/
6: Ieśli téż kiedy co to miłość znaćie:
7: Dodayćie mu tak fczęśliwégo biegu/
8: Ze wrychle ftanie ná oyczyftym brzegu.

9: **Piesn XVIII.**

- 10: **C** Zołem zá cześć/ łáfkáwy mój pánie fásiedzie:
11: Boże nieday v ćiebie bywác ná bieśiedzie/
12: Każefz mi pić przeddzięki twé przemierzlé piwo/
13: Ze do dná nie wypijam/ pátrzyfz ná mię krzywo.
14: Wfzytkoć wádzi: być ná nos biédna muchá pádlá/
15: Miecefz głowá/ y mniémafz/ że ćię do krwie ziádlá:
16: Od ftołu żenie każefz/ fukałz ná páchołki/

- 17: Wyciłkaeś tálérze/ wyciłkaż y łtołki.
18: Pátrzay dyable/ że fye tu y gościom doftanie:
19: Gnieway fye iáko raczył/ ieno nie biy/ pánie/
20: Bo ia w tym piwie twoim rołkołzy nie czuię:
21: Zdrowié rad mam od ciebie/ kuflá nie przyjmuię.
22: Iełlic o sławę idzie/ kto więcéy pić może/
23: Dáięć przodek w tym męłtwie: łam póyde ná łoże.
24: Iuż ty bądź tym rycérzem/ co piwo všieczelz:
25: Tego niewiém/ iefli przed chłopem nieućieczelz.
26: Iefli téż ták rozumiélz/ żebyś mię czełtował/
27: Męczyłz mię/ nie czełtuiefz: toćiem podziękował.
28: Chcelz mię vczćić? dayże mi dobrą wołá w domu/
29: A niechay poniewoli nie pełnię nikomu.

Próżno

strona: 21

Księgi piérwzé.

21

- 1: Próżno mi łkwárnę dawałz: ia nie będę gónił/
2: Bych téż nabárziéy piwá wczoráyłzého zrónił.
3: Wiém żeby mię pśi przedsię twoi pilnowáli:
4: Bych fye wkładł/ wnetby mi gębę vlizáli.
5: Alem profto nie myśliw: ci fye ná to godzą/
6: Co łzpérki niedopieklé/ y twárdy łér głodzą:
7: Co łobie gárdłá oftrzą ná niewinné piwo
8: Rydzem/ śledziem/ ogórkiem: niewiém co im krzywo.
9: Y ták wełbie rozumu potrzebziwu nie wielé/
10: A oftátek chcą zálać w to miłé wefele:
11: Niech ráczey nie będzie mali go być máło:
12: Rádoby niebożátko z mozgu ofzáláło.
13: Więc téż woyná bez wići: gołpodarz fye wierci/
14: Porwoniście zábitéy ná oftátek śmierci:

- 15: Dotylam was rozwadzał/ aż mi łye doştáło:
16: Biycie łye póki chcecie/ mnie tám ná tym máło.
17: Kufle lecą iáko grad: á drugi iuż ięczy/
18: Wziął konwią/ aż mu ná łbie zoştály obręczy.
19: Potym do árkábuzów: á wiec to bieściádá?
20: Iełłiście ták wefeli/ iákaż v was zwádá?
21: Názáiutrz łye iednáią: przedsię go náléway:
22: A kto z niezádnym głósem przed pány záspiéway:
23: Chciéyże pómnieć/ á dobrze báczyć namilfza:
24: W czérwonéy czapce chodził/ zda mi łye cudnieyfza.
25: Vłyfzyfz tám pięć báłfów/ dwánaście difzkántów/
26: Sześć áłtów/ ósm tenorów/ dwánaście wágántów:
27: Potym od melodiéy aż pońną ná ftole/
28: Ali drudzy wołáią/ ná dwór/ ná dwór wole.
29: Bodayże wam fmród w gębę/ mili pijánice/
30: A trąd ná twarz: bo żoná lubi tákié lice:
31: Krzywé nogi ná ftárość/ nie obrotnéy łzyie
32: Króm klątwy/ kto będzie żyw/ fnádnie łye dopije.

Pieśń

strona: 22

22

Pieśni I. Kochánowfkiego

1: **Piesn XIX.**

- 2: **Z** Ał mi cię niebogo/
3: Zé nie mařz nikogo/
4: Coby cię przełtrzęgł: fluchay ále máło/
5: A potym vczyn/ coć łye będzie zdáło.
6: Boday łye przepádło
7: To twoie zwiérćiádło:
8: Bo tobą fzali/ á ty łye nie czuiefz/

- 9: Dawno fye nie fwéy twarzy przypátruiefz.
10: Popátrz miedzy fzyoty/
11: Prawdziwífzéy roboty:
12: Vyźrzyfz tám y płéc chropáwą/ y zęby
13: Nie práwie białé/ ieno vchyl gęby.
14: Więc y lat tám fnádnie
15: Mámkác nie vkrádnie:
16: Bo lácno zliczyfz pod oczymá kárby/
17: Tego niezetrą y weneckié fárby.
18: Aż fye zá cię wftydzę
19: Gdy cię w tancu widzę:
20: Ani wiem czemuś mi fye nievdála:
21: Profto iákobyś młodym przyganiála.
22: Tákżec y té ftroie
23: Iákoby nie twoie:
24: Tyś fye vbrála práwie wedle światá/
25: A to zá krzywdę biorą twoie látá.
26: Nie przeciw fye Zośi
27: Bo tę miłość nośi/
28: Ze muśi fkákác/ iáko fárná w leśie:
29: A nie fromotá/ co komu czás nieśie.

Tobie

strona: 23

Księgi pierwśzé.

23

- 1: Tobie ná twé látá
2: Czás poprzeftác światá:
3: Cudniéyci będzie prząc kądziel/ niź w wiencu
4: Siedzić zá ftólem/ bábie przy młódzieńcu.

5: **Piesn XX.**

- 6: **M**łło száléc kiedy czás po temu/
7: A ták bráčia przypiy káždy fwemu:
8: Bo o głódzie niechce fye táncowác/
9: A podpiwfzy łácnieý iuż błáznowác.
10: Niech fye tu nikt z pánstwem nie ozywa/
11: Ani z námi powagi vżywa/
12: Przywileie powieśmy ná kołku/
13: A ty wedla páná śiádz/ páchołku.
14: Tám dobra myłl nigdy nie połtoi/
15: Gdzie z reyełtru pátrzą co przyłtoi:
16: A powiem wam/ że fye tym świat łodzi/
17: Gdy koleią łtátek/ y żárt chodzi.
18: Ale to mój zyłk/ że mię łłuchaćie/
19: A żadnéy mi pełnéy nie podaćie:
20: Znał kto kiedy Poétę trzézwiégo?
21: Nie vczyni táki nic dobrégo.
22: Przedsię do mnie/ á ia nie zówiodę:
23: Wy téż drudzy/ co macie pogodę/
24: Káždy swoiéy włóž w vcho ledá co/
25: Nie macie tu oglédác fye ná co.
26: Y z namędrzym nie trzymam w téy mierze/
27: Kto fye długo ná dobrą myłl bierze:
28: Czás vćieka/ á żaden nie zgádnie/
29: Iákié fcześćie o iutrze przypádnie.

D

Dziś

strona: 24

24

Pieśni I. Kochánowłkiego

- 1: Dziś bądź wełól/ dziś vżyy bieśiády/
2: O przyłzłym dniu niechay prózný rády:

3: Iuż to dawno Bóg odmyślił w niebie/

4: A ktéry rádźie nie przypuścą ciebie.

5: **Piesn XXI.**

6: **T**Y śpifz/ á ia sám ná dworze/

7: Iełcze od wieczornéy zorze/

8: Ciérpię nocné niepogody:

9: Vżałuy fye moiéy łzkody.

10: Słuchay iáko bije w ściány

11: Z gwałtownym dżdżem grad zmiészány:

12: Ockni fye á przemów słowo/

13: Nieużyta białągłowo.

14: Nie ná żadną kradzież godzę/

15: Choćia ták po nocy chodzę:

16: Wzięłbych przedsię by co dano/

17: Lupiełtwo czártu porwano.

18: Nigdziéy mieyfcá mniéy hárdości

19: Nie naydziełz/ iáko w miłości:

20: Gładkość wprawdzie sługi dáie/

21: Ale dzierzą obyczáie.

22: **Suchaź** [!] ? czy moy głos nie może

23: Dolećieć ná twoie łóże?

24: Słuchayćie wy nocné cięnié/

25: Y nieumowné kámięnié.

26: Do Amphionowéy lutnie

27: Spiefzyły fye láfy chutnie/

28: A niezwczyáyne opoki

29: Ścifnęły fye w mur łzóroki.

- 1: Orphœowych ftrón słuchály
2: Srogié iędze/ y plákály/
3: Gdy miłością vtrapióny
4: Y pod ziemią szukał zóny.
5: Iego pieśni żałóściwé
6: Zięły bogi niezyczliwé:
7: Y miał w ręku co miłował/
8: By był nędznik lepiéy chował
9: Ale nie ftrzymał vmowy/
10: Więc przyszedł o smutek nowy:
11: Bo źle sye obeyźrzał/ áli
12: Czárći pánią zaś porwáli.
13: Czékác iuż/ nieboże/ było:
14: Ale gdy co komu miło/
15: Trudno wytrwác y czás máły:
16: Godziná tám iák rok cały.
17: A ia długo mam bić w ftróny?
18: Iuż v mnichów słyszę dzwóny:
19: Dźiwnośmy sye pomiéřzáli/
20: Iam nieřpał/ á ci iuż wřáli.
21: Dobrą noc/ ieřli kto słýřzy:
22: A mój więniec w téy złéy ćifzy/
23: Niechay wiři do řwitánia/
24: Świádek mégo niewyřpánia.

25: **Piesn XXII.**

- 26: **R**ozumie mój/ prózno sye mařz řráfowác/
27: Co zginęło/ trudno tego wetowác:
28: Póki czás był/ póki řczęřćie řłużyło/

29: Czegoś żądał/ o wszystko łącno było.

D i j

Teraz

strona: 26

26

Pieśni I. Kochanowskiego

- 1: Teraz widził/ że nam niebo nieprzyja/
2: W czym ty kochał/ to cię daleko mija.
3: Cóż temu rzec? y szkoda głowy płowac/
4: Lepiej ty nam na lepsze czasy chowac.
5: A niemniemay/ byś sam był w tej niewoli:
6: Nalazł by ty/ kogo to niemniemy boli:
7: Ieno ludzie snadniey zakryc vmieya/
8: Acz nie z serca zwierzchu ty przedsię smieya.
9: Mnie smutnego ten dowcip nie ratuje/
10: Wyda mię twarz/ gdy ty serce źle czuie:
11: Wszakóż widzę/ że ty próżno fralowac/
12: Co zginęło/ trudno tego wetowac.

13: **Piesn XXIII**

- 14: **N**ie źle czasem zamilczec/ co czlowieka boli/
15: By nieznał nieprzyjaciel/ że cię ma powoli:
16: Ale to nade wszystko zaraz odzalowac/
17: A niewdzięcznemu panu tudziez podziękowac.
18: Ciérpiałem ia tak wiele/ że mię wtyd powiadac.
19: A mógł by mi bezpiecznie kazdy głupstwo zadac:
20: Zem ty dał za nos wodzic czas tak barzo dlugi/
21: Baczac/ że w maley wadze byly me poslugi.
22: Chcialem zlosc iakokolwiek wytrwac vprzymoscia/
23: A zwyciezyc niewdzięczność swoia statecznoscia:
24: Ale moia vprzymosc/ y statek byl prazny/
25: A iey niebaczny wymysl zawzdy memu rozny.

26: Bóg was żegnay/ niewdzięczné/ y nieludzkie wrotá/

27: Swiadómé mych częstych dróg/ y mégo kłopotá:

28: Boday tu paięczyná/ y pleśń na was pádlá/

29: A té niewierné zamki rdzá plugáwa ziádła.

Pieśń

strona: 27

Księgi pierwzé.

27

1: **Piesn XXIII.**

2: **Z**Egar słyszę wybija/

3: Vítap melánkolija:

4: Dołyć ná dniu ma ftátek/

5: Dobréy myśli oštátek.

6: V Bogá káždy błazen/

7: Choć tu przymówki prazen:

8: A im łye bárziéy síli/

9: Tym ielcze więcéy myli.

10: A ktoby chciał ná świecie

11: Vważyć/ co łye plećie/

12: Dźiwnie to prawdy blińko/

13: Ze człek Bożé igrzyńko.

14: Dignitárstwá/ vrzędý/

15: Wízyńtko to iáwné błędy:

16: Bo nas równo śmierć ładza/

17: Ani pomoże władza.

18: A nád chłopá chćiwégo

19: Niemáńz nic nędznieyńzého:

20: Bo ná drugiégo zbiérá/

21: A łam głodem vmiéra.

22: Więc by tácy łynowie

- 23: Byli/ iáko oyćowie/
24: Dawnoby z téy przyczyny
25: Swiát fye iął zebrániny.
26: Lecz temu Bóg porádził/
27: Bo co ieden zgrómádził/
28: To drugi wnet rozćifka:
29: Niech swiátá głód nieścífka. D iijPo śmier

strona: 28

28

Pieśni I. Kochánowfkiego

- 1: Po śmierci trudno rządzić:
2: Tyś mógl oycze nie błádzić:
3: Syn tylko worki zliczy/
4: W rozumie nie dziedziczy.
5: Przeto té trofki płoné
6: Szátánowi zléconé:
7: Niech vprzátńáfzy głowę
8: Mkną w fkrzynię Fokárowę.
9: A nam winá przynoście:
10: Z winá dobra myśl roście:
11: A fráfunek podlany/
12: Táie by śnieg zágrzany.

13: **Piesn XXV.**

- 14: **V** Zálu yfye kto dobry/ á potłucz zawiáfy/
15: Y mnie fáme wrzuc w ogien: bo prze té niewczáfy
16: Dobrze iuz nie fzáleię/ ia furtá ftrapióna:
17: Iednák mię ten bezmierny niepokóy dokóna.
18: Ze to żadna Boża noc nigdy nie minęła/
19: Abych kiedy okrutnych rázów nie podięła
20: Od tych fprofnych pijánic: nie mówię o słowá:

- 21: LatwiejŹa to/ kiedyby cała była głowá.
22: Co tu zá méy pámięci powrozów ftárgano/
23: Wrzećiądzów vkręcono/ młotków Źkołátano:
24: Tera iuŹ glowicámi łotroftwo mię tłucze/
25: A vbogi goŹpodarz kryie pod Źye klucze.
26: To nie táyna/ Źe ćierpię nie zá Źwoiá winá:
27: Ale wŹzeteczna páni wŹzyftkięgo przyczyná/
28: Która niewiém ná iáki Źywot Źye vdála/
29: Ze y wŹtydu/ y dobręy Źawy zápómniála/

Ia/ to

strona: 29

Księgi pięrwŹe.

29

- 1: Ia/ to Bóg wię/ przeŹtrŹęgam Źwoięy powinnoŹci/
2: A táię ilę mogę/ ięy zbytków/ y złoŹci:
3: Cóż potym? kiedy ludzie ná zęby iá wŹięli:
4: Oná wię ięfli fałŹu/ czy prawdy Źye ięli.
5: Ale ięfli mię Źmutná ciężkię rázy bolá/
6: NiemnieyŹá mam przed owym nędznikiem niewolá/
7: Co tu noc pole nocy płácze mi nád głowá/
8: Ani mi Źpác dopuŹci Źwá záłoŹná mowá.
9: Furto (powiáda) ŹroŹŹa/ niŹli páni twoiá/
10: Mnie to ná złoŹć trzymałŹ Źye ták mocno podwoiá:
11: Czemu mię w dóm Źmutnégo nie puŹciłŹ? gdyŹ moięy
12: Skrytęy próŹby nie vmięŹ odnieŹć pánięy Źwoięy.
13: Táke ia biędny człowiek w Źwym ciężkim fráŹunku/
14: Nięmam vznác ná wieki Źadnégo rátkunku?
15: Y iuŹ mię noclęg potkác vczciwŹy nie moŹe/
16: A ten Źimny próg muŹę przyymowác zá łoŹe?
17: Mych niewczáłów lituiá nocy nieprzeŹpánę:
18: Lituiá pełné gwiazdy/ wiátry niewytrwánę:

- 19: Ty łámá niechcełz bączyc ludzkich doległóści/
20: A łwym tylko milczeniém wiecznie zbywałz gości.
21: Gdzieś to namnieylzé słówko przez skálę przepádło/
22: A ná zápamiętálým vchu pániéy siádło:
23: By kámién/ by želázo w fercu łwym chowálá/
24: Nie wierzę temu/ żeby wełtchnąc raz nie miálá.
25: Teraz ná łczęfnéy ręce v drugiégó leży/
26: A moiá prózna mowá przęcz zá wiátry bieży:
27: Ale ty cóś przyczyną tych włyftkich trudności/
28: Furto/ mówię/ niewdzięczna moich vczynności.
29: Tobiem ia złégo słowá nie rzékł iáko żywo/
30: Co drugi rad vczyni/ gdy mu mieylce krzywo/
31: Zebyś mi tę niewdzięczność okázowác miálá/
32: A mnie całą noc plákác pod niebem niecháłá.

Alem

strona: 30

30

Pieśni I. Kochánowfkiégó

- 1: Alem cię rychléy nowym rymém vdárováł/
2: Y twoié niłkie progi wdzięcznie vcáłowáł:
3: Com fye rázów obrócił v twégo podwoiá/
4: Obiátami łzukáiąc v łwiętych pokiá.
5: To tego/ y co lepiéy oni tám vmieią/
6: Cálą Bożą noc będzie/ áż kury odpieią.
7: Tákżec mię łmutną to złe pániéy obyczáie/
8: To tego plącz fráłuię/ áż mię ledwie łtáie. .:

9: grafika

PIESNI

strona: 31

31

2: KOCHANOWSKIEGO

3: Księgi Wtóré.

4: Piesn I.

- 5: **P** Rzećiwné chmury słońce nam zákryły/
6: Y niepogodné défcze pobudziły/
7: Wody z gór szumią/ á pięništa Wilná
8: Iuż brzegóm sílná.
9: Strách pátrząc ná to częłté połyfkánié:
10: A prze to frogié pblóków trzáłkánié
11: Kłáda fye láfy/ á piórun gdzie zmierzy
12: Zle nie vderzy.
13: Zákłáday korab/ cieślá náuczony/
14: A kto wie ielli nie wrócą fye ony
15: Niełczęfné czáfy/ kiedy powódź byłá
16: Swiát zátopiłá.
17: Sześć niedziél w ten czás lał defcz nie przełtáiąc/
18: A ziemiá nowé źródłá pobudzáiąc/
19: Rzek przymnażáłá/ ták/ iż morfkié wáły/
20: Wylać muśiáły.
21: Z ludźmi pośpołu y miáltá/ y grody/
22: Nieuśmierzóné zátopiły wody:
23: Nie wysiedział fye páłtérz z bydłem wcále
24: Ná żadnéy fkále.

E

Ryby

strona: 32

32

Pieśni I. Kochánowfkiego

- 1: Ryby po górach wyłokich pływáły/
2: Gdzie ledwé przedtym piórá donafzáły
3: Mężnéy orlice/ gdy do miłych dzieći

- 4: Z obłowem leci.
5: Ale ná ten czas/ y mátkę/ y fyny
6: Pozárłá wodá/ y wżyftek źwierz iny:
7: Sam Nóé zoštał/ przy nim zóná tylko/
8: A dźiatek kilko.
9: Nieżyzné w cnotę to tám były látá/
10: Gdzie ledwé ieden ze wżytkiégo świátá
11: Náležion/ co go Bóg wcale zachował/
12: Gdy nierząd pńował.
13: Ten będąc z łáiki pńńkiéy ostrzeżony/
14: Zbudował łobie korab niezmierny:
15: Ná którym pńywał czáfu złéy przygody
16: Po wiérzchu wody.
17: A wżyfcy infzy nagle zágárnieni/
18: Y w głębokościach morfkich zátopieni:
19: Niebo/ á morze/ té dwie rzeczy były
20: Swiát zástąpiły.
21: A kiedy fye iuż práwie dofyc złtáło
22: Pńńkiému gniewu/ potrofze łpadało
23: Wielkiégo morzá: áż zá czáfem łtáły
24: Z wody wyźrzáły.
25: Potym y zbytnié záwárły fye zdroie/
26: A byftré rzeki wpádły w brzegi łwoie/
27: Ziemiá ku słońcu pełné ciężkiéy rofy
28: Rozwiłá włofy.
29: A trupy w koło łtráfzliwé leżáły/
30: Ludzie/ y bydło/ wielki źwierz/ y máły:
31: Pełné ich morzá/ pełné brzegi były/
32: Bogá ruźzyły. Y rzékł

- 1: Y rzékł Nóému: iuż teraz ná ziemię
- 2: Wyłtępuy śmieie/ y z tobą twé plemię:
- 3: Oto ia znowu przyodzieię láfy
- 4: Ná wieczné czáfy.
- 5: Y będzie iáko po té látá włzytki/
- 6: Ziemiá dawála wšelákie vzytki.
- 7: Mnóźcie fye/ niech świat łpułtołzáły włzędzie
- 8: Znowu ośiędzie.
- 9: A w tym vpewniam káżdą żywą dułżę/
- 10: Ze nigdy potym tákich wód nie wzrułżę/
- 11: Któréby miály ziemię opánowác/
- 12: Y świat zepłowác.
- 13: Włóżę ná niebo znákomitą pręę/
- 14: Którá gdy vyźrzę/ wlpómnię ná przyśięę/
- 15: Ze mam hámowác niezwyčajną wodę:
- 16: Y nie zawiode.
- 17: Pómni fye lutni: nie twoiéy to głowy/
- 18: Wlpóminác Bogá żywego rozmowy:
- 19: Każ ty nam zásiéść przy ciepłym kominie
- 20: Aż zły czas minie.

21: **Piesn II.**

- 22: **N**iedbam áby zimné skály/
- 23: Po mym gránium táncowály
- 24: Niech mię wilcy nie słucháią/
- 25: Láfy zá mną nie biegáią.
- 26: Háнно/ tobie kwóli łpiéwam/
- 27: Zkąd iefli twą łáłkę miéwam/
- 28: Przelzedłem iuż Amphioná/

29: Y lutniŝtę Arioná.

E ij

Mnie

strona: 34

Pieśni I. Kochánowŝkięgo

34

1: Mnie fáma twarz niewiedźie:

2: Y choć druga ná plác iedźie/

3: Z herby domów ŝtároźytnych/

4: Zacné plemię dźiadów bitnych.

5: Ia chcę podobác ŝye w mowie

6: Náuczonę białęgłowie:

7: Ty mię pochwal/ moiá páni/

8: Niedbam choć kto inŝzy gáni.

9: Cnoćie zayźrzá iáko żywo:

10: Buyné drzewo wiátróm krzywo:

11: Ale ty chćiéy pómc fáma/

12: Nieugroźi zazdrość námá.

13: A iefli mé niŝkię progi

14: Będa godne twoię nogi:

15: Nogi pięknę: nie potrzebá/

16: Doŝięgę iuź głowá niebá.

17: Sámy cię ŝciány wołáia/

18: Y z dobrá myŝlá czekáia:

19: Lipá ŝtoiać w poŝród dworu/

20: Wygláda cię co raz z boru.

21: Kaź byŝtre konie zákłádác/

22: A fáma ŝye gotuy wŝiádác:

23: Teraz naweŝelŝzē czáŝy/

24: Zieleniá ŝye pięknie láŝy.

25: Láki kwitná rozmáicie:

26: Záiácá iuź nie znác w źicie/

- 27: Przy nadziei oracz ściłły/
28: Ze będzie miał z czym do Wifły.
29: Stádá igráią przy wodźie:
30: A sam páłtérz/ siedząc w chłodzie/
31: Gra w piłczakę profté pieśni/
32: A Faunowie skaczą leśni.

Kwáp

strona: 35

Księgi wtóre.

35

- 1: Kwáp fye póki iáfné zorze
2: Nie západną w byłtré morze:
3: Pochwili ómy czarné wftaną/
4: Co noc nofzą nie náspáną.

5: **Piesn III.**

- 6: **N**ie wierz fortunie/ co siedzisz wyfoko:
7: Miéy ná poślednie kołá pilné oko:
8: Bo to nieštała páni z przyrodzenia/
9: Częłto więc rádá łpráwy łwé odmienia.
10: Nie dufay w złoto/ y w żadné pokłády/
11: Káždéy godziny obawiay fye zdrády:
12: Fortuná co da/ to zásię wzięć może/
13: A v niéy żadna dawność nie pomoże.
14: A ci co ztobą teraz przestawáią/
15: Twéy fye fortunie/ nie tobie klániáią:
16: Skoro tá zniknie/ tył káždy podawa/
17: Iáko cién/ kiedy łłóncá mu niesštawa.
18: Lecz iáko sámá oczy záłłoniłá/
19: Ták łwym pochłébtwem ludzi pobłáźniłá:
20: Ze drugi wysłzéry nołá gębę noši/

- 21: A wżyſtki inſzé oczymá przenoſi.
22: Ty pómni że twóy ſkarb v łczęſcia w mocy/
23: A ták ſye łtáray o tákiéy pómocy:
24: Aby wżdy ztobą twégo co zoſtáło/
25: Ieſli záſ będzie łczęſcie ſwégo chciáło.
26: Cnotá ſkarb wieczny: cnotá klénot drogi/
27: Tegoć nie wydrze nieprzyiaćiel łrogi:
28: Nieſpali ogien/ nie zábierze wodá:
29: Nád wżyſtkim inſzym pánuie przygodá.

E iij

Pieſn

strona: 36

36

Pieśni I. Kochánowſkiego

1: **Pieſn III.**

- 2: **W** Twárdéy kámiennéy wieży/ y zá troiítémi
3: Drzwiámi ſiedzác Dánáé nieprzełomionémi/
4: Pod ſtrażá nieuſpionych Spártánſkich złayników/
5: Mogłá wiecznie nieuznáć nocnych wżeteczników.
6: By byłá z Akryzégo Wenus nie łzydźiła
7: Strózá zámknionéy pány: bo tá obaczyła/
8: Ze Iowiſz w vpominku złotym/ vtáióny
9: Miał mieć beſpieczny przyſtęp/ y gmách otworzony.
10: Złoto ſrzodkiem łánczárów zbroynych póydzie łnádnie/
11: A przez twárdá opokę gwałtowniéy przepádnie/
12: Niżli ras piórunowy: vpadł niełczęſliwy
13: Dóm Proroká Greckiégo/ prze zyłk niecnotliwy
14: Z gruntu wykorzenióny przebił bramy twárdé
15: Zacnych miałł Mácedonczyk y podkopał hárdé
16: Tyrány datkiem: datkóm Hetmáni hołduiá/
17: Którzy dáleko ſwiétnym nawóm rołkázuiá.

- 18: Wielkich pieniędzy/ wielka trofka nafzląduie:
19: A im czlowiek w pokładzie swoim więcéy czuie/
20: Tym ięscze więcéy prágnie: flufznie/ moje oko/
21: Y nigdy przed tym/ y dziś nie zmiérza wyfoko.
22: Im sobie człowiek więcéy pomierny wymuie/
23: Tym mu więcéy od Bogá z łálki przyftępuie:
24: Nic nie máiąc z tymi/ co nic niechcą/ przeftáię/
25: A buntów dobrowolnie bogátych fye káię.
26: Pan znácznieyfyzy gdy pánftwem wzgárdzi/ niż bych wfytyki
27: Zóláwfskie vrodzáie/ y Gdanfskie pożytki
28: W iednym fzpichlérzu zámknął: á fam síedząc w ćieniu/
29: Nie mógl fye chlebá náieść/ nędznik w dobrym mieniu.

Zdróy

strona: 37

Księgi wtóre.

37

- 1: Zdróy przeźroczyftéy wody/ láfu średnia miára/
2: Y záfiéwku moiégo niepochybna wiára:
3: Rządźcy płodnéy Afryki fzeroko włádnemu
4: Nie da fye znác/ że w fczęściu przerównána iemu
5: Acz mi miodu Podolfskie páfiéki nie dáia/
6: Ani w mém lochu winá Seremfskie ftawáia:
7: Ani bogáté ftadá owiec niezliczonych
8: Strzygá odroflá trawę po górach zielonych:
9: Przedfię názbyt vbóftwá nieznác w domu moim/
10: Aby mi więcéy trzebá/ vfam w Bogu swoim:
11: Ale gdy niepotrzebne chćiwości odpráwię/
12: Lepiéy dáleko plátu sobie tym odpráwię:
13: Niźbych bogáté polá Węgierfskie z porzádnym
14: Pánftwem Węneckim złączył: ludzióm wielozádnym
15: Wiela y niedoftawa: niech przyimuie z dzięki/
<http://rcin.org.pl>

16: Komu ściłłą/ co dofyć/ Bóg vdzielił ręką.

17: **Piesn V.**

18: **W**Ieczna fromotá/ y nienágradzona

19: Szkodá/ Polaku: ziemiá łpułtołzona

20: Podolka leży/ á pohániec łprofny

21: Nád Nieftrem łiedząc/ dźieli łup żáłofny.

22: Niewierny Turczyn pły zápułcił łwoie/

23: Którzy zágnáli piękne łanie twoie/

24: Z dziećmi polpołu: á niemáłz nádzieie/

25: By kiedy miály náwiedzić łwé knieie.

26: Iedny zá Dunay Turkóm záprzedano/

27: Drugié do Hordy dálekiéy zágnano:

28: Córy łzlácheckie (żal łye mocny Boże)

29: Płóm Bifurmánłkim brzydkié łcielą łoże.

Zbóyce

strona: 38

38

Pieśni I. Kochánowłkiégo

1: Zbóyce (niełtety) zbóyce nas woiią/

2: Którzy áni miałł/ áni włł buduią:

3: Pod kotárzámł tylko w polách łiedzą/

4: A nas nierządne/ ách nierządne iedzą.

5: Ták odbieżále łtádo wiéć drápáią

6: Rozboyce wilcy/ gdy powoli máią:

7: Ze áni páłtérz nád owcámł chodzi/

8: Ani łftroźnych płów zá łobą wodźi.

9: Iákiégo łercá Turkowi dodamy/

10: Iełli ták lekkim ludźiom nie zdołamy?

11: Ledwieć nam y ták Królá nie podawa:

12: Kto łye przypátrzy/ máłá niedołtawa.

13: Zetry łen z oczu/ á czuy wczás o łobie/

- 14: Cny Láchu: kto wié/ iemu/ czyli tobie
15: Sczęścié chce służyć? á dokąd wyroku
16: Mars nie vczyni/ nieuŧępuy kroku.
17: A teraz ktemu obróc myŧli ŧwoie/
18: Iákobyć ŧzkody nieprzyiaćieł twoie
19: Krwią ŧwą nágrodził/ y omył tyę zmáę
20: Którá dziś nieŧieŧz prze ŧwéy ziemie ŧkáę.
21: Wŧiádamy? czy nas półmiŧki trzymáią?
22: Biédné półmiŧki czego té czekáią:
23: To pan/ y iádác ná ŧrébrze godnieyŧy/
24: Komu żelázny Mars będzie chętnieyŧy.
25: Skuymy tálérze ná talery/ ŧkuymy/
26: A żołniérzowi pieniądze gotuymy:
27: Infzy to dármo po drógách miotáli/
28: A my nie damy/ bychmy wcale trwáli?
29: Daymy: á náprzód daymy: fámi ŧiebie
30: Ku gwałtownieyŧyéy chowaymy potrzebie:
31: Tarczéy/ niź pierŧi/ piérwéy náŧawiáią/
32: Pozno puklérzá przebići máćáią.

Cieŧzy

strona: 39

Kŧięgi wtóre.

39

- 1: Cieŧzy mię ten rym/ Polak mądr po ŧzkodzie:
2: Lecz ieŧli prawdá y z tego nás zbodzie:
3: Nowá przypowieŧć Polak ŧobie kupi/
4: Ze y przed ŧzkodá/ y po ŧzkodzie głupi.

5: **Pieŧn VI.**

- 6: **K**rólewno lutnie złotéy/ y rymów poćieŧznych/
7: Ochłódo myŧli teŧznych:

- 8: Ty łámá powiédz/ á krés náznácz/ póki mamy
9: Płákáć/ gdy przyiacielá miłégo łtradamy?
10: Łácno ćiefzyć chorégo gdyłmy zdrowi łámi:
11: Lecz kiedy tóz nád námi
12: Niefortuná pokaże: że tám więc człowiek czuie/
13: Ze co drugim chćiał rádźić/ łam łye nie rátuie.
14: Godno płáczu niełczęśćié/ y twoiá przygodá:
15: O zacny Woiewodá:
16: Boś pozbył towarzyszá y cnotliwéy żony?
17: Któréy dobroć/ którey włtyd iéłt nie wyłłowiony.
18: Ale byś dobrze wzięwłzy lutniá Orphœowé/
19: Włtąpił w łódź Charonowé/
20: Y náwiedził pod ziemné niewefolé kráie/
21: Gdzie łłónce łwych prómieni nigdy nie podáie:
22: Nie zyłczelz dułze/ która dotklá raz nápoiu
23: Niepámiétnégo zdroiu:
24: Przeto ćierpliwość łámá nalepłza w téy mierze/
25: Gdzie zaráz y rátunek wpađ z łobá bierze.

26: **Piesn VII.**

F

Słonce

strona: 40

40

Pieśni I. Kochánowłkiégo

- 1: **S**łónce pali/ á ziemiá idźie w popiół prawie/
2: Swiátá nie znáć w kurzáwie:
3: Rzéki dnem vćiekáią/
4: A zágorzáłé źiołá dźdźá z niebá wołáią.
5: Dzieci/ z fláłzą do łtudniéy: á łtół w ćién lipowy/
6: Gdzie gołpódárłkiéy głowy
7: Od gorącého láta

- 8: Bróni list: za/ wľadzenie przyjemna zaplátá
9: Lutni moiá/ ty zemną: bo twé wdźięczne ftróny
10: Ciefzą vmyłł trapióny:
11: A trofki nieufpióné
12: Prędkim wiátróm podáią zá morze czerwóné.

13: **Piesn VIII.**

- 14: **N**ie fráfu y łobie/ Mikołáiu/ głowy
15: Kto ma być Królem: iuż dekrét gotowy
16: Przed Bogiem leży: nie piórem pińány/
17: Lecz w diámenćie twárdym wykowány.
18: Nie zpól lub nocy/ lub dnia: nie ze wfchodu/
19: Ani czekaymy páná od zachodu:
20: Ten królem będzie/ kogo Bóg miánuie/
21: Latwie ón ludzkie ferćá sprákykuie.
22: Tenże nam/ mimo znáiomłzé fásiády/
23: W śmiech obroćiwłzy náłzé płóné rády/
24: Przywiódl był Królá z dálekiéy kráiny/
25: Po którym wrychle miał vsięćć kto iny.
26: Gdzie ony złoté góry nie przebráné?
27: Gdzie Gafzkonowie? y woyłká vbráné?
28: W co połzły dźiálá/ y náłzé turnieie?
29: Wiátrém nádźiané puknęły nádźieie.

Fortuná

strona: 41

Księgi wtóre.

41

- 1: Fortuná nawy ná morzu spráwuie/
2: Fortuná w bitwach zwycięstwem száfuiie:
3: Onéy rákołze/ y Séymy flucháią:
4: A ludzkie rády wlpák fye obrácáią.

- 5: Precz králfomowce: wywody ná ftronę:
6: A my gdzie w polu ná flupie koronę
7: Záwieśmy złotą: iefli nie mędrszému/
8: Niech ią da fczęścié przynaymniéy rętfzemu.

9: **Piesn IX.**

- 10: **N**ie porzucay nadzieie/
11: Iákoć fye kolwiek dzieie:
12: Bo nie iuż flónce oftáttnie záchodzi/
13: A po złéy chwili piękny dzień przychodzi
14: Pátrzay teraz ná láfy/
15: Iáko prze zimné czáfy
16: Wízyftkę fwą krałę drzewá vtraćily/
17: A śniegi polá wyfoko przykryły.
18: Pochwili wiofná przyydzie/
19: Ten śnég zniénaglá zéydzie/
20: A ziemiá/ fkoro flónce iéy zágrzeie/
21: W rozliczné barwy znowu fye odzieie.
22: Nic wiecznégo ná świećie:
23: Rádość fye z trofką plećie:
24: A kiedy iedná weźmie moc nawiędfzą
25: W ten czás małz wyźrzéc odmianę naprędfzą.
26: Ale człowiek zhárdzieie:
27: Gdy mu fye dobrze dzieie:
28: Więc téż/ kiedy go fortuná omyli/
29: Wnet głowę zwieśi/ y powagę zmyli.

F ij

Lecz

strona: 42

42

Pieśni I. Kochánowfkiego

- 1: Lecz ná fczęścié wfelákié/

- 2: Serce ma być iednakié:
3: Bo znas fortuná w żywé oczy łzydźi/
4: To da/ to weźmie: iáko łye iéy widźi.
5: Ty nie miéy zá łtráconé/
6: Co może być wróconé:
7: Siłá Bóg może wywrócić w godzinie:
8: A kto mu kolwiek vfa/ nie záginie.

9: **Piesn X.**

- 10: **M**oże kto ręká sławy dołtác w boiu/
11: Może wymowá/ y rzádem w pokoju:
12: Lecz iefli żoná mężá nieozdobi/
13: Mąż prózno robi.
14: Kto z gołpodárstwá/ á kto záś z wyłługi
15: Zbierze pieniádze: y z kupiectwá drugi:
16: Iefli łye żoná nieprzyłóży ktemu/
17: Zginác włszytkiemu.
18: Zoná vcźciwa ozdóbá mężowi/
19: Y napewnieyłza podporá domowi:
20: Ná niéy rzád włszyłtek: łwégo mężá oná/
21: Głowy koruná.
22: Oná mężowym kłopotóm zábiéga/
23: Y iego wczáfu ná włszyłtkim przelstréga:
24: Oná wywabić trołkę vmié z głowy
25: Słotkiémi słowy.
26: Oná dźiateczki oycowi podobné
27: Rodźi: łkąd rołtá poćiechy ołobné:
28: Ani iuż łpadków vpátruią krewni/
29: Dźiedzicá pewni.

strona: 43

Księgi wtóre.

43

- 1: Trzykroć szczęśliwy/ któremu ty zdarzył
- 2: Ten związek/ panie: ale zły towarzysz
- 3: Odéymie wżytko: że trofki w pół wiek/
- 4: Zgryzą człowieka.

5: **Piesn XI.**

- 6: 2 **S** Táteczny vmyśl pámiétay záchowác/
7: Ieśli lye pocznie nieczęście fráfowác:
8: Tákże y góry nie rádżęc wylátác/
9: Kiedy lye lczęście ztobą imie brátác.
10: Smierci podległy człowiecze cnotliwy?
11: Choć wżytek twóy wiek będzie fráfowliwy:
12: Chočia téż czáfem/ siedząc z przyaścioły/
13: Przy dobrym trunku strawifż dzień wefoły.
14: Tu przy ciekącym przezornym strumieniu/
15: Każ ftól gotowác w iáworowym cíeniu:
16: Każ wino nošić/ póki beczká leie/
17: Póki wiek służy/ á śmierć nie przyšpieie.
18: Poštąpifż z włości drogo zápłaconych:
19: Poštąpifż z dworu/ y gmáchów złoconych:
20: A co zebránia twégo kolwiek będzie?
21: To wżytko przyfżły namiáftek ošędzie.
22: Bądż lye kto zacnym rodził y bogátym/
23: Bądż niewolnikiem: v śmierci nic ná tym:
24: Czyykolwiek naprzód lós wynidzie/ wšiaday
25: Wieczny wygnáncze/ áni więc odkłáday.

26: **Piesn XII.**

strona: 44

44

Pieśni I. Kochánowfkiego

- 1: **N** iémálfz/ y po drugi raz niémálfz wátpliwości/
2: Zeby cnotá miála być kiedy bez zazdrości:
3: Iáko cién nieodftępný ciála názláduye/
4: Ták zá cnotą w téz tropy zazdrość póftępuie.
5: Nie może iéy bláfkú znieść/ áni poyrzéc w oczy/
6: Boleie/ że kto przed nią kiedy wysłzékoczy:
7: A iż baczy po łobie/ że łye włpinác prózno/
8: Tego ludzióm vwłóczy/ w czym iéft od nich różno.
9: Ale człowiek/ który łwé póspolitéký rzeczy
10: Słuzby oddał téy krzywdy nie má mieć ná pieczy:
11: Dofyc ná tym kiedy praw/ áni niešie wády:
12: Niechay drugi boleie/ niech łye łpuka iády.
13: Cnotá (ták iéft bogáta) nie może wziác łzkody/
14: Ani łye téz ogláda ná ludzkie nagrody:
15: Sámá oná nagrodá/ y płacá iéft łobie/
16: Y króm ná bytych przypraw šwiétna w łwéký ozdobie.
17: A iéftli komu drogá otwárta do niebá/
18: Tym co słužą oyczyźnie: wátpic nie potrzebá/
19: Ze/ co im zázdrość wymie/ Bóg nágrádzác bédzie/
20: A cnotá kiedykolwiek mieyfce łwé ošiedzie.

21: **Piesn XIII.**

- 22: **P** Anu dziékú oddawaymy/
23: Iego łáfkę włpominaymy/
24: Który hárdym miéłza rzeczy/
25: A łkromné má ná łwéký pieczy.
26: On hárdy/ nieunofzony/
27: On Tyran púłnocnéy łtrony/

28: Którému/ iáko íam mniéma/

29: Swiát ták wielki równia nié ma:

car

strona: 45

Księgi wtóre.

45

1: Car Moskiewíki plác mężnému

2: Puścił Królowi Polfkiému:

3: Nie opárł fye áz o lody/

4: Nieopławnéy pólnocnéy wody.

5: Gránic y zamków budownych

6: Odbieżał/ y miał wárownych:

7: Płatna to/ kiedy o dużę/

8: Y íam go obmówić mużę.

9: Obróc íwóy kón prędkonogi/

10: Nieścigniony Care drogi:

11: Chceíz być groźnym/ á wćiekaíz:

12: Ieíliś płochy/ hárdzie nie kaíz.

13: Teraz był czas prorokowác/

14: Komu ízłyk naprzód zdéymowác:

15: Teraz fye było dowiádác/

16: Kto ma naprzód z koniá ípádác.

17: Bóg pomóz/ Królu íedyny

18: Szérokiéy Polfkiéy kráiny:

19: Vmiéíz ty hárdym dogodzić/

20: Ani fye im daíz rozwodzić.

21: Zdiáleś máízkarę butnému

22: Tyránnowi Moskiewfkiému:

23: Okazałeś/ że nie káfa/

24: Choćia to porożem wítrząfa.

25: W zamcéch nádzieię pokládał/

- 26: Ale y tych prętko łtrádał:
27: Nie przyfzło mu do odsięczy:
28: Głowy ołtrzc bárziéy grzeczy.
29: Z nowu tedy/ łkąd był wyłzedł/
30: W ręce Polłkié Połock przyfzedł/
31: Zá powodem łczęśliwégo
32: Stephána Króla Polłkiégo.

Nie

strona: 46

46

Pieśni I. Kochánowłkiégo

- 1: Nie pomogły kule częłté/
2: Zręby mocné/ bálzty gęłté:
3: Puściły żelázné bróny.
4: A ty Królu niezmożóny/
5: Nie tylko zamki budowné/
6: Y twiárdze bierzelz wárowné:
7: Ale/ co chwálnieyfza w tobie/
8: Iełteś sílen y łam w łobie.
9: Nie puściłes wódz gniewowi/
10: Łálkęś nieprzyacielowi
11: Vczynił: małz y dzielnością/
12: Małz iuż náden y ludzkością.
13: Zdrów bądź/ Królu niezwalczóny:
14: Ciebie moie wdzięczné łtróny
15: Niezmilczą miedzy łławnémi
16: Bohátéry walecznémi.

17: **Piesn XIII.**

- 18: **W**Y/ kórzty półpolitą rzeczą władaćie/
19: A ludzką łpráwiedliwość w ręku trzymaćie:

- 20: Wy/ mówię/ którym ludzi pász poruczono/
21: Y zwiérchności nád ftádem Bożym zwierzono:
22: Miéycie to przed oczymá zázwdy fwoiemi/
23: Zeście mieyfcá zásziedli Bożé ná ziemi:
24: Z którego macie nie ták fwé włáfné rzeczy/
25: Iáko wfzytek ludzki miéc rodzay ná pieczy.
26: A wam więc nád ninieyfczemi **zwiérz chność** [!] ieft dáná/
27: Ale y fámi macie nád fobą páná/
28: Którému kiedyżkolwiek z fpraw fwych vczynić
29: Poczet macie: trudnóz tám krzywému wynić.

Nie bie=

strona: 47

s.47

Księgi wtóre.

- 1: Nie bierze ten pan darów/ áni fye pyta/
2: Iefli kto chłop/ czyli fye Grofem poczyta:
3: W siermiędzeli go widzi/ wzłotychni głowách/
4: Iefli namniéy przewinił/ być mu w okowách.
5: Więc ia podobno z mnieyfczym niebefpieczenftwem
6: Grzeżę: bo íam fye trácę fwym wfzeteczenftwem:
7: Przełożonych wyftępkí miáftá zgubiły/
8: Y ízórokié do gruntu Cárftwá zniżczyły.

9: **Piesn XV.**

- 10: **N**ie zázwdy Apollo ftrzéla/
11: Ale łuk z lutnią podziéla:
12: Nie zázwdy Mars hufy wodzi/
13: Czáfem téz pod íiec vgodzi.
14: Nie zázwdy grad z góry leci/
15: Albo burza niebo ízpeci:
16: Chmury czarné wiátr woiuie/

- 17: A pogodá następueie.
18: Tákżec fłufzé człowiekowi/
19: Odéymáć fye frafunkowi/
20: A iáko niewdżięczné brzemię/
21: Vderzyć trofki o zięmie.
22: Cokolwiek raz przeminęło/
23: Niewrócony koniec wzięło:
24: A przyślzy czas Bóg ma w mocy/
25: Pogrężony w twárdéy nocy.
26: Dofyc ná rozum człowieczy/
27: Dżién dżiśieyfy miéc ná pieczy:
28: Oštátek ná Bogá wkładay/
29: A dobrze żyć nie odkładay.

G

Zyy do=

strona: 48

48

Pieśni I. Kochánowfkiego

- 1: Zyy dobrze nie odkládaiąc:
2: Bo dálfzych czálów czekaiąc/
3: Niepodobnym obyczaiem/
4: Nie poczawfzy żyć/ przeštaiem.

5: **Piesn XVI.**

- 6: **N**ic po tych zbytnich potráwách: nic potym
7: Srébrze ná fłuzbie/ y obiciu złotym:
8: Nam k wóli/ kędy róza pozno kwitnie/
9: Nie szukay zbytnie.
10: Dobrac y miętká/ co ią naydżie wfzędzie:
11: A kiedy równé towarzyftwo siędżie/
12: Prędká dobra myśl/ á tym iefcze chutniéy
13: Gdy nie bez lutniéy.

- 14: Lutnia wódcz tanców/ y pieśni wczonych/
15: Lutnia ochłodá myśli vtrapionych:
16: Tá ferce miękczy łwym głólem przyiemnym
17: Bogóm podziemnym.

18: **Piesn XVII.**

- 19: **N**iegodzien tego ten świat zawiłłany/
20: Aby miał ná nim rozumem nádány/
21: Człowiek polégác/ á fwé łczęśliwości
22: Sądzić ná iego płochéy odmienności.
23: Co ma ten żywot ná coby bępiecznie
24: Człowiek mógł kázác? nie długo kóniecznie
25: Doniesie czáfzę páchołek do gęby/
26: A przedsię y w tym łtráci czáfem zęby.

Morze

strona: 49

Księgi wtóre

49

- 1: Morze nie łtoi nigdy/ zówždy płynie:
2: Teraz kędzierze náłtrzępi/ w godzinie
3: Dnem wzgóre łtanie/ á ogromné wály
4: Wyłokich będą obłoków sięgály.
5: Cnotá mój kómpas/ który nie wpółnocy/
6: Ale w pół zbytków bije: niech łye łmocy/
7: Y włzytko bydło Protheowé ieży/
8: Łódz moiá przedsię łwym pędem pobieży

9: **Piesn XVIII.**

- 10: **V**Ciełzna lutni/ w której łłodkie łtróny
11: Bijác Amphión/ kámien rozprofzóny
12: Zwabił ná kupę: á z chętnéy opoki
13: Włtał mur łzéroki.

- 14: Niemowna przed tym/ áni vlubiona/
15: Dżiś ná wżytek świát wielce zálécona:
16: Zálpiéway/ coby trudný Bogumiły
17: Vży lubiły.
18: Która iákoby źrzóbek niełápány/
19: Ani páłtérzką ręką vgłáfkány/
20: Vćieka w pole: á pędem człowieká
21: Mija zdáleká.
22: Ty vmiész Tygry/ vmiész láfy wodzić/
23: Y biég pochopnym łtrumienióm zágrodzić:
24: Tobie vłtąpił łtróz nieokrócony
25: Piekielný brony
26: Cerber: chocia mu wćieklı łeb nákrywa
27: Sto łrogich wężów: á párá łmrodliwa/
28: Y łprofna piáná ćiecze miedzy zęby
29: Z troiákiéy gęby.

G ij

Biédny

strona: 50

50

Pieśni I. Kochánowfkiégo

- 1: Biédny Ixion/ Tityus zmiękczony
2: Rośmiał łye niehcąc: y dzban ofułzony
3: Stał chwilę/ zá czym ćiefzył twóy rym drogi/
4: Dżiéwki niebogi.
5: Niech Bogumiłá łrogość iádowitá
6: Złych pánién łłyfzy/ y wody nie łytá
7: Bánię beždenná/ ty pómłtę niełkorá
8: Którá źli biorá
9: Ná drugim świećie. Bo co prze żywégo
10: Bogá/ iuż mogły vczynić gorłzego?
11: Pomordowáły/ iędze niecnotliwé/

- 12: Mężę właściwé.
13: Iedná z nich wierna łożu małżeńkiému/
14: Przeciwko oycu krzywoprzyśiężnému/
15: Zacnie fklamála: pánná czci beż kónca
16: Pod kręgiem fłóncá.
17: Którá/ wítań/ rzeklá: wítań mężu/ by wieczny
18: Sen ná cię nie padł/ zkądés ty beśpieczny:
19: Schróń fye przed oycem/ y przed bezecnými
20: Siótrami złémi.
21: Któré/ iák lwice z głodu nieznośnégo
22: Wpadwłzy ná ftádo/ káżda morzy fwégo:
23: Ia litościwłza/ áni cię chcę tykác/
24: Ani zámykác.
25: Mnie niechay oyciec trzyma w pęćie frogim/
26: Zem lutość miála nád mężem vbogim:
27: Mnie niechay záśle w pogánłkié narody
28: Przez morłkié wody.
29: Idź gdzie cię nogi/ y wiátry powiodą
30: Zá tą życzliwéy ćmy nocnéy pogodą:
31: Idź zdrów/ á fkárgę ná mogiłę fmetną
32: Włóż więc pámiętą.

Pieśń

strona: 51

Księgi wtóre.

51

1: **Piesn XIX.**

- 2: **I** Eft kto/ co by wzgárdziwłzy té doczefné rzeczy/
3: Chćiał zemną dobrą tylko fławę mieć ná pieczy?
4: A ftárac fye/ ponieważ muśi zniłczéc ćiało/
5: Aby imię przynamniéy po nas tu zoftáło.

- 6: Y łzkodá zwać człowiekiem/ kto bydłęcé żyie/
7: Tkáiąc/ leiąc w fyę włzytko/ póki zftawa lzyie:
8: Niechćiał nas Bóg położyć równo zbełtyámi/
9: Dał nam rozum/ dał mowę/ á nikomu z námi.
10: Przeto chćiéymy wźiąć przedsię myśli godné siebie/
11: Myśli waźné ná źiemi/ myśli waźné w niebie:
12: Służmy pocźiwéy łlawie/ á iáko kto może/
13: Niech ku poźytku dobrá łpólnégó pomoże.
14: Komu dowćipu równo z wymową dołtaie/
15: Niech łczépi miedzy ludźmi dobré obyczáie:
16: Niechay czyni porządek/ rołtérkóm zábiéga/
17: Praw oyczyłtych/ y piéknéy łwobody przełtrzéga.
18: A ty/ coć Bóg dał síłę/ y ferce po temu/
19: Vdérz fyę z pogáninem/ iáko łłufze cnému:
20: Prołtak to/ który woýłko z wielkołci łzácúie:
21: Zwycięłtwo liczby niechce/ męłtwá potrzebuie.
22: Smiálemu włzędý rowno: á o wolnołć miá
23: Godźi fyę oprzéc by więc y ołtátnią síłá:
24: Nie przegra/ kto frymárczy ná łlawę żywotem:
25: Azaby go lepiéy dał w ćieniu darmo potem?

26: **Piesn XX.**

G iij

Iáká

strona: 52

52

Pieśni I. Kochánowłkiégó

- 1: **I** Aká rozumiełz zazdrołć ziednałłł łobie/
2: Zacny Bífkupie/ w moiéy máłéy łfobie:
3: Zeł mię z domu wyciągnáł w té dálłzé łtrony/
4: Od máłých dźiatek/ y od telkliwéy żony?
5: Nie myłłic oná o tym/ że ia przy tobie

- 6: Głowy niefráuíę by namniéy łobie:
7: Ze w w twym páłacu mieřkam/ że przy twym boku
8: Siadam: kón mój/ łługá mój ná twym obroku.
9: Rychléy/ nieřpofobnégo będąc řwiádomá
10: Zdrowia mégo/ fráuíe fwé ferce domá:
11: Zebych iákiéy choroby nagléy nie vżył/
12: Nie máiac ktoby mi w tym iéy ferce służył.
13: Ciężar tákże dómowy řpółeczny námá
14: Teraz w méy niebytności muři nieřć lámá:
15: Strzegąc w domu porządku/ wáruiąc řzkody/
16: Dźiatek lichych pilnuiąc/ zakłádów zgody.
17: Któż wié/ iefli y tego przed řye nie bierze/
18: (áč wátpić nie potrzebá o moiéy wierze)
19: Ze ná řwiećie rodzą řye tákowe źiołá/
20: Których řmák pámięć domu wygláda zgołá.
21: Ze táka iefł Muzyká/ y tákie řtróny/
22: Których człowiek řłucháiąc/ iuż áni żony/
23: Ani dźiatek náwiedźi: ále w niewoli
24: Pod pány řromotnémi wiecznie trwác woli.
25: To/ y czego iefł więcý/ závády w miłości
26: Serca trapi/ chocia téż zřtawa vfności:
27: A ty nie bądź przyczyná/ biřkupie drogi/
28: Nicziéy/ lubo řłufznéy/ lub płonéy trwogi.
29: Ale złącz/ iákoř rozwiódl: bo ácz oboie
30: Twój vrząd nieřie/ wřzákże wyroki twoie/
31: Ná ludzkiéy chęći wiřzą: y ia/ y oná/
32: Nie prágniewá do řmierći być rozdźieloná.

1: **Piesn XXI**

- 2: **S** Rogié łańcuchy ná fwym fercu czuie:
- 3: Lecz to ściąściem ściączuie/
- 4: Zem ieft ták pięknym ściądem włowiony:
- 5: Wefoło żywę w trołce polożony.
- 6: A w tym ściąwoim wzdychaniu/
- 7: Mam roskofz przeciw ludzkiemu mniemaniu
- 8: Oczy dziwnéy pięknosci/
- 9: W których fye wżytki nayduią wdzięczności/
- 10: Dzień to błogofławiony/
- 11: Kiedym ia wάζym ściądem wpleciony.

12: **Piesn XXII.**

- 13: **P** Roszę/ iefli fye z tobą co ściąwało/
- 14: Coby y ten rok/ y dálej trwać miało/
- 15: Powiedz Slowienki rym/ o wieloftrona
- 16: Lutni złocona/
- 17: Mytilenkiégo mieżkancá przed láty
- 18: Zabáwo/ który/ choć w boiu zębáty/
- 19: Przedsię ściązod mieczów/ lub téż nawę w biegu
- 20: Przybył do brzegu.
- 21: Muzy Párnázkié/ y naleśce winá/
- 22: Y Aphrodyté/ y znią iéyże fyná/
- 23: Y Lyká z czarnym wlofem y z czarnémá
- 24: Spiewał oczémá.
- 25: O czći Phæbowa/ y ściąłów złoconych
- 26: Krafo niebiefkich: o myśli ściąpionych
- 27: Wdźięczna ochłodo: y mnie ściąprzyiąźliwám
- 28: Bądź/ gdy ścią wzywám.

1: **Piesn XXIII.**

- 2: **N**ie zówždy piękna Zofia/
3: Róza kwitnie/ y leliia:
4: Nie zówždy człek będzie młody/
5: Ani téy/ co dziś vrody.
6: Czás vcieka/ iáko wodá/
7: A przy niem leci pogodá/
8: Zebrawszy włofy ná czoło:
9: Ztąd iéy łápay/ bo w tył goło.
10: Zimá bywłzy zéydzie śnádnie:
11: Nam gdy śniegiem włos przypádnie
12: Iuż wiofná/ iuż láto minie/
13: A ten z głowy mróz nie zginie.

14: **Piesn XXIII.**

- 15: **N**iezwykłym/ y nie ledá piórem opátrzony
16: Polecę precz poétá/ ze dwoiéy złożony
17: Náture: áni ia iuż przebywác ná ziemi
18: Wiécéy będę: á wietłzy nád zazdrość/ ludnemi
19: Miáły wzgárdzę: ón w równym łcześnie vrodzony/
20: On ia/ iáko mię zowiełz/ wielce vlubiony/
21: Mój Myłzkowłki/ nie vmrę/ áni mię czarnémi
22: Styx niewefoła zámknie odnogámi fwémi.
23: Iuż mi fkórá chropáwa pádnie ná goleni/
24: Iuż mi w ptaká biálego wierzch łye głowy mieni:
25: Po pálcách włzędy nowe piórká łye pułczáią/
26: A z rámión łąženifté fkrzydłá wyraftáią.

strona: 55

Księgi wtóre

55

- 1: Teraz że nád Ikára prędfzy przeważnégo
- 2: Pufté brzegi náviedzę Bołphorá hucznégo/
- 3: Y Syrty Cyréneyfkié/ Muzóm poświęcony
- 4: Ptak/ y polá zábiegłé zá žimné triony.
- 5: O mnie Mołkwá/ y będą wiedzieć Tátárowie/
- 6: Y różnégo miełzkáncy świátá Anglikowie/
- 7: Mnie Niemiec/ y waleczny Hiłzpan/ mnie poznáią/
- 8: Którzy głębokí łtrumién Tybrowy pijáią.
- 9: Niech przy próznym pogrzebie zadné nárzékánié/
- 10: Zaden láment nie będzie/ áni włkarzánié:
- 11: Swiéc/ y dzwonów zániechay/ y mar drogo łłánych/
- 12: Y głósem żáłobliwym żółtarzów łpiéwánych.
- 13: grafika

strona: 71

1: **Piesn.**

- 2: **C** Zego chcełz od nas pánie/ zá twé hoyné dary?
- 3: Czego zá dobrodżieyftwá/ którym niémáłz miáry?
- 4: Kościół cię nie ogarnie/ wżędy pełno ciebie/
- 5: Y odchlániach/ y w morzu/ ná žiemí/ ná niebie.
- 6: Złotá téż/ wiém/ nie prágniełz: bo to wżytko twoie/
- 7: Cokolwiek ná tym świecie człowiek mieni łwoie.
- 8: Wdżięcznym cię tedy łercem/ pánie wyznawamy.
- 9: Bo nád cię przyłtoynieyłżéy ofiáry nie mamy
- 10: Tyś pan wżytkiégo świátá/ tyś niebo zbudował/
- 11: Y złotémi gwiazdami ślicznieś vháftował.

K

Tyś

strona: 72

- 1: Tyś fundáment záłożył nieobefzłéy ziemi/
- 2: Y przykryłéś iéy nágość zióły rozlicznemi.
- 3: Zá twoim rofkazániém w brzegách morze ftoi/
- 4: A zámierzonych gránic przelkoczyć fye boi.
- 5: Rzéki wód nieprzebráných wielką hoyność máią/
- 6: Biały dzień/ á noc ciemna/ fwoie czáfy znáią.
- 7: Tobie kwóli/ rozliczné kwiatki Wiofná rodzi:
- 8: Tobie kwóli w kłósiánym wieńcu Láto chodzi.
- 9: Wino/ Ieśień/ y iábłká rozmáité dawa/
- 10: Potym do gotowégo gnuśna Zimá wftawa.
- 11: Z twéy łáski/ nocna rolá ná mdlé ziołá pádnie/
- 12: A zágorzáłé zbozá/ defcz ożywia fnádnie.
- 13: Z twoich rąk wftelkié zwiérzę pátrza fwéy żywności/
- 14: A ty káždégo żywiłz z twéy fczodrobliwości.
- 15: Bądź ná wieki pochwalon/ nieśmiertelny pánie:
- 16: Twoiá łáfká/ twa dobroć/ nigdy nie wftanie.
- 17: Choway nas póki raczyłz ná téy niškiéy ziemi:
- 18: Iedno zázwdy niech będziem pod fkrzydłámi twemi.
- 19: grafika